

ANVISNINGAR FÖR GYMNASIEDIPLOMET I BILDKONST

för studerande som inlett sina gymnasiestudier efter 31.7.2016

© Utbildningsstyrelsen

Föreskrifter och anvisningar 2017:2b

ISBN 978-952-13-6368-9 (pdf)

ISSN-L 1798-887X

ISSN 1798-8888 (pdf)

Ombrytning: Grano Oy

www.oph.fi/svenska

Giltighetstid: fr.o.m. 15.5.2017 tillsvidare

Till anordnarna av gymnasieutbildning för ungdomar

ANVISNINGAR FÖR GYMNASIEDIPLOMET I BILDKONST

Grunderna för gymnasiets läroplan 2015, som har fastställts av Utbildningsstyrelsen, omfattar ett gymnasiediplom i bildkonst (Utbildningsstyrelsens föreskrift 27.10.2015 nr 60/011/2015). Gymnasiediplomet ska avläggas inom ramen för de nationella tilläpade kurserna. Utbildningsstyrelsen ger bifogade anvisning om avläggande av gymnasiediplomet i bildkonst. Anvisningen gäller studerande som har inlett gymnasieutbildning för ungdomar efter 31.7.2016.

Utbildningsstyrelsen ger vid behov mer information om anvisningen.

Generaldirektör

Olli-Pekka Heinonen

Undervisningsrådet

Mikko Hartikainen

BILAGA

Anvisningar för gymnasiediplomet i bildkonst
för studerande som inlett sina gymnasiestudier efter 31.7.2016

INNEHÅLL

1	UTGÅNGSPUNKTER FÖR AVLÄGGANDE AV GYMNASIEDIPLOM	6
1.1	Anordnande av gymnasiediplom i gymnasiet	6
1.2	Avläggande av gymnasiediplom som en del av gymnasiestudierna	6
2	AVLÄGGANDE AV GYMNASIEDIPLOMET I BILDKONST	7
2.1	Målen för gymnasiediplomet i bildkonst	7
2.2	Uppbyggnaden av gymnasiediplomet i bildkonst	7
2.3	Kursen för gymnasiediplomet i bildkonst	8
2.4	Portföljen för gymnasiediplomet i bildkonst.	8
2.5	Verket för gymnasiediplomet i bildkonst	9
3	BEDÖMNING AV GYMNASIEDIPLOMET I BILDKONST	10
3.1	Utgångspunkterna för bedömningen av gymnasiediplomet	10
3.2	Förfarandet vid bedömningen av gymnasiediplomet i bildkonst.	10
3.3	Föremål och kriterier för bedömning av portföljen	11
3.4	Föremål och kriterier för bedömning av verket	12
3.5	Föremål och kriterier för helhetsbedömning av gymnasiediplomet	13
3.6	Betyg över gymnasiediplomet i bildkonst	13

1 UTGÅNGSPUNKTER FÖR AVLÄGGANDE AV GYMNASIEDIPLOM

1.1 Anordnande av gymnasiediplom i gymnasiet

Enligt statsrådets förordning om de allmänna riksomfattande målen och timfördelningen för den utbildning som avses i gymnasielagen (942/2014) kan det i gymnasiets tillämpade kurser ingå gymnasiediplom som avläggs i olika ämnen och ämnesgrupper. För dessa kurser har Utbildningsstyrelsen gjort upp riksomfattande grunder för läroplanen. I gymnasiets läroplan ska gymnasiediplomkurserna beskrivas enligt dessa grunder. Enligt grunderna för läroplanen för gymnasieutbildning för ungdomar kan gymnasiediplom avläggas som nationella tillämpade kurser i huslig ekonomi, bildkonst, slöjd, gymnastik, mediekunskap, musik, dans och teaterkonst. Utbildningsstyrelsen ger anvisningar för hur dessa gymnasiediplom ska avläggas. Om det enligt den läroplan som godkänts av utbildningsanordnaren är möjligt att avlägga gymnasiediplom i gymnasiet ska de avläggas enligt de anvisningar som Utbildningsstyrelsen gett. Utbildningsanordnaren beslutar utgående från läroplanen och anvisningarna för gymnasiediplom om hur en nationell tillämpad kurs ordnas i praktiken.

Dessa anvisningar om gymnasiediplom följs när gymnasiestudierna för de studerande som avlägger ett gymnasiediplom ordnas enligt den läroplan som tagits i bruk efter 31.7.2016.

1.2 Avläggande av gymnasiediplom som en del av gymnasiestudierna

En förutsättning för att kunna avlägga gymnasiediplom är att den studerande som avlagt ett visst antal gymnasiekurser i det ämne eller den ämnesgrupp som gymnasiediplomet gäller. Det är frivilligt för gymnasiet att ordna möjlighet att avlägga gymnasiediplom, liksom det är frivilligt för den studerande att avlägga ett gymnasiediplom. Att avlägga gymnasiediplomet är avgiftsfritt för den studerande, med undantag för eventuella kostnader för material.

2 AVLÄGGANDE AV GYMNASIEDIPLOMET I BILDKONST

2.1 Målen för gymnasiediplomet i bildkonst

Enligt grunderna för gymnasiets läroplan 2015 är målet för gymnasiediplomet i bildkonst att *den studerande under gymnasietiden genom en särskild prestation visar sina kunskaper och färdigheter i och sitt intresse för bildkonst. Kursens mål är att den studerande visar sitt breda kunnande inom bildkonst och annan visuell kultur genom att producera, tolka och värdera olika bilder på ett mångsidigt sätt. Det centrala innehållet i kursen ska basera sig på de mål som den studerande ställt upp för gymnasiediplomet och den uppgift, det perspektiv och det sätt att genomföra uppgiften som den studerande valt.* (Grunderna för gymnasiets läroplan 2015)

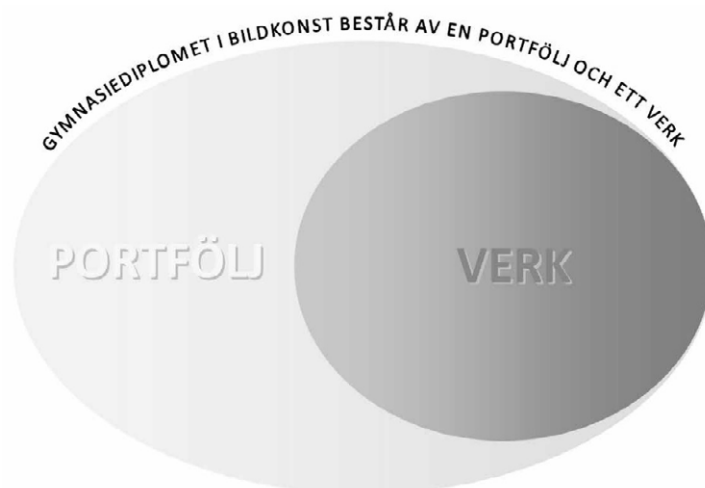
2.2 Uppbyggnaden av gymnasiediplomet i bildkonst

Gymnasiediplomet i bildkonst omfattar ett verk och arbetsprocessen, självvärdering och en portfölj som beskriver kunskapen om bildkonst. (Grunderna för gymnasiets läroplan 2015)

Avläggandet av gymnasiediplomet i bildkonst baserar sig på målen för och det centrala innehållet i gymnasiets undervisning i bildkonst och på den studerandes egna och frivilliga intresse under gymnasietiden.

Gymnasiediplomet i bildkonst avläggs under en nationell tillämpad kurs i gymnasiet. Ett villkor för att kunna avlägga gymnasiediplomet i bildkonst är att den studerande slutfört minst fyra (4) kurser i bildkonst i gymnasiet.

I anvisningarna för gymnasiediplomet i bildkonst ingår uppgifter som ges läsårsvis. Den studerande väljer en av uppgifterna som utgångspunkt för sitt gymnasiediplom. Uppgifterna för gymnasiediplomet i bildkonst publiceras i slutet av föregående läsår på Utbildningsstyrelsens webbplats. På webbplatsen finns också stöd- och handledningsmaterial för gymnasiediplomet i bildkonst.

Gymnasiediplomet i bildkonst som helhet

2.3 Kursen för gymnasiediplomet i bildkonst

Det ligger i de studerandes intresse att de i början av gymnasiestudierna informeras om möjligheten att avlägga ett gymnasiediplom i bildkonst. Man kan ordna ett särskilt tillfälle för att informera de studerande om möjligheten att avlägga ett gymnasiediplom.

Den studerande avlägger gymnasiediplomet självständigt i växelverkan med läraren och andra studerande. I början av gymnasiediplomkursen i bildkonst går läraren tillsammans med de studerande igenom anvisningarna för hur gymnasiediplomet avläggs och de aktuella uppgifterna för läsåret. Den studerande ges handledning och stöd i gymnasiediplomkursens planeringskedje. Läraren följer regelbundet med hur arbetet med gymnasiediplomet framskrider.

Den studerande formulerar sina egna utgångspunkter och mål för hur hen tänkt avlägga gymnasiediplomet i bildkonst. Den studerande beslutar i samråd med läraren på vilket sätt gymnasiediplomet ska avläggas. En studerandes gymnasiediplom kan också vara en del av en mera omfattande produktion som genomförs som ett grupparbete.

Den studerande gör i början av gymnasiediplomkursen i bildkonst upp en arbetsplan och en tidtabell som beskriver utgångspunkterna för arbetet, målen och tidsanvändningen under kursen. Den studerande bifogar arbetsplanen och tidtabellen till sin portfölj.

Det rekommenderas att den studerande för arbetsdagbok under gymnasiediplomkursen och utnyttjar den i sin portfölj. En separat arbetsdagbok lämnas inte in för bedömning.

2.4 Portföljen för gymnasiediplomet i bildkonst

I portföljen för gymnasiediplomet i bildkonst beskriver den studerande sin egen lärprocess och ger prov på sin kännedom om bildkonst och annan visuell kultur.

I portföljen beskriver den studerande hur arbetet framskridit, reflekterar över sin lärprocess och analyserar sitt förhållande till den visuella kulturen och sin delaktighet i dess uttrycksformer. I portföljen ingår reflektioner över bildkonst och annan visuell kultur som har anknytning till den studerandes gymnasiediplom.

Det visuella framställningssättet för portföljen är en del av gymnasiediplomet som helhet. Den studerande planerar och förverkligar sin portfölj på sitt eget sätt. Målet är att den studerande vid sammanställningen av sin portfölj beaktar utgångspunkterna och målen för gymnasiediplomet, hur verket genomförs och gymnasiediplomet som helhet.

Den studerande väljer själv vilka textgenrer hen använder i det skriftliga resonemanget och de uttryckssätt som lämpar sig för det. Det skriftliga resonemanget kan innehålla fiktiva och icke-fiktiva texter i olika former. Utöver diskuterande text kan också berättande, beskrivande eller ställningstagande text användas. Den diskuterande texten kan till exempel vara en essä, artikel, ett debattinlägg, en dikt eller en novell. Utöver skriven text kan också till exempel visuella eller auditiva uttryckssätt användas i portföljen.

Portföljen för gymnasiediplomet i bildkonst innehåller:

1. skisser, experiment och studier från olika skeden i arbetet
2. en beskrivning av hur arbetet framskridit och av eventuella ändringar
3. skriftliga reflektioner kring bildkonst och annan visuell kultur som har kopplingar till arbetet
4. en självvärdering av lärprocessen, arbetsprocessen och verket
5. en källförteckning med uppgifter om tryckta, otryckta och elektroniska källor som använts
6. en plan över arbetsprocessen och tidsanvändningen.

2.5 Verket för gymnasiediplomet i bildkonst

Den studerande ska själv stå för idéerna till och planeringen och genomförandet av ett verk, som ska basera sig på en av läsårets uppgifter. Den studerande väljer uttrycksmedel, material och tekniker utifrån den uppgift som hen valt och de mål hen sätter upp.

Verket kan genomföras till exempel med medel som används inom traditionell bildkonst, fotokonst, grafisk planering, formgivning, miljöplanering, arkitektur och modern konst eller genom att kombinera medel från olika områden. På det sätt som är utmärkande för modern konst kan verket förutom synsinnet även vädja till andra sinnen. Verket kan utgöras av till exempel en installation, en performans, ett medie-, samhällskonst- eller miljökonstverk. Förutom det visuella kan också ljud, rörelse, dans, sång, ord och begrepp utgöra en del av konstverket.

3 BEDÖMNING AV GYMNASIEDIPLOMET I BILDKONST

3.1 Utgångspunkterna för bedömningen av gymnasiediplomet

Bedömningen av gymnasiediplomet ska utgöra en bedömning av ett självständigt arbete som är utfört individuellt eller i grupp under gymnasietiden och som visar specialkompetens och intresse. Gymnasiediplomet ska bedömas som en helhet vid kursens slut. I bedömningen av gymnasiediplomet ska man ge den studerande respons på hur målen som ställts upp för gymnasiediplomet uppnåtts. (Grunderna för gymnasiets läroplan 2015)

Prestationen för gymnasiediplomet bedöms av gymnasiets lärare. Utom läraren ska i bedömningen delta en annan person, som också ska vara sakkunnig på området. För prestationen för gymnasiediplomet ges ett siffervitsord. Vid bedömningen används skalan 4–10. Vitsordet 5 anger hjälpliga, 6 försvarliga, 7 nöjaktiga, 8 goda, 9 berömliga och 10 utmärkta kunskaper och färdigheter. En underkänd prestation anges med vitsordet 4. I dessa anvisningar för avläggandet av gymnasiediplom ges föremål för bedömning och kriterier för vitsorden 6, 8 och 10.

En studerande har enligt gymnasielagen rätt att få tidigare slutförda studier som motsvarar målen för och det centrala innehållet i läroplanen eller kunnande som förvärvats på annat sätt bedömda och erkända (Gymnasielagen 23 §). Anvisningarna för avläggandet av gymnasiediplom följs också då en del av studierna avläggs vid en annan läroanstalt.

Ett gymnasiediplom som avläggs som en nationell tillämpad kurs antecknas i gymnasiets betyg enligt anvisningarna i läroplanen. I läroplanen definieras också om gymnasiediplomkursen eventuellt ingår i lärokursen i läroämnet. Nationella tillämpade kurser bedöms enligt grunderna för gymnasiets läroplan med en anteckning om avlagd kurs (A = avlagd, U = underkänd).

Den studerande får ett betyg över sitt gymnasiediplom efter att ha slutfört hela gymnasiets lärokurs. Betyget över gymnasiediplomet är en bilaga till avgångsbetyget och det antecknas i punkten "tilläggsuppgifter". För gymnasiediplomen används ett enhetligt betygsformulär som Utbildningsstyrelsen gjort upp. Gymnasiediplombetygen finns tillgängliga för gymnasier i provbanken för bedömning av muntlig språkfärdighet.

3.2 Förfarandet vid bedömningen av gymnasiediplomet i bildkonst

Bedömningen av gymnasiediplomet fokuserar på portföljen, verket och den helhet dessa bildar. Bedömningen av en studerandes gymnasiediplom baserar sig på de föremål för bedömning och kriterier för portföljen, verket och helheten som ges i dessa anvisningar. Portföljen står för hälften (1/2) och verket för hälften (1/2) av vitsordet för gymnasiediplomet.

Gymnasiediplomet bedöms av gymnasiets bildkonstlärare och en annan sakkunnig inom bildkonst. Vardera bedömaren utför först en självständig bedömning av portföljen, verket och den helhet dessa bildar. För varje delområde som bedöms tillämpas vitsordsskalan 4–10. Båda bedömarna framför utifrån sina bedömningar ett förslag till vitsord för gymnasiediplomet.

Medeltalet av bedömarnas förslag till vitsord räknas ut och avrundas till närmaste heltal/vitsord. Det vitsord som bestäms enligt medeltalet av bedömarnas förslag till vitsord kan efter gemensamt övervägande höjas, ifall portföljen eller verket har särskilda förtjänster.

Om bedömarna inte kommer överens om vitsordet kan rektorn utse en tredje bedömare som utför en självständig bedömning på ovan beskrivet sätt. Medeltalet av de tre bedömarnas förslag till vitsord räknas ut och avrundas till närmaste heltal/vitsord.

Ett bedömningsprotokoll uppgörs över diplom prestationen. Protokollet undertecknas av alla bedömare som deltagit i bedömningen. Protokollet sparas i gymnasiets arkiv.

3.3 Föremål och kriterier för bedömning av portföljen

FÖREMÅL FÖR BEDÖMNING AV PORTFÖLJEN

- skisser, experiment, studier och annat material
- en beskrivning av hur arbetet framskridit
- kännedom om bildkonst och annan visuell kultur
- självvärdering av arbetsprocessen och verket
- portföljens visuella yttre.

KRITERIER FÖR BEDÖMNING AV PORTFÖLJEN

Kriterier för vitsordet 10 (utmärkt)

- de utgångspunkter, mål och val som den studerande ställt upp för sitt arbete har beskrivits tydligt och intressant och deras kravnivå är hög
- beskrivningen av arbetsprocessen framhäver synnerligen väl hur uppgiftens utgångspunkter och mål förhåller sig till verket
- den studerande är kritisk, fördomsfri och målmedveten i sökandet efter information och i de experiment som görs
- den studerande ger prov på utmärkta kunskaper i bildkonst och annan visuell kultur och kan anknyta sitt arbete till den visuella kulturens område
- den studerande gör en mångsidig utvärdering av sina val, arbetets förtjänster och aspekter som kunde utvecklas
- portföljens visuella yttre är underbyggt, finslipat och intressant.

Kriterier för vitsordet 8 (god)

- de utgångspunkter, mål och val som den studerande formulerat är krävande och de beskrivs på ett begripligt sätt
- beskrivningen av arbetsprocessen visar i huvudsak väl hur uppgiftens utgångspunkter och mål förhåller sig till verket

- den studerande är i någon mån kritisk, fördomsfri och målmedveten i sökandet efter information och i de experiment som görs
- den studerande ger prov på kunskaper i bildkonst och annan visuell kultur
- den studerande utvärderar oenhetligt sina val, arbetets förtjänster och aspekter som kunde utvecklas.

Kriterier för vitsordet 6 (försvarlig)

- utgångspunkterna, målen och valen har beskrivits bristfälligt och kravnivån är varierande beskrivningen av arbetsprocessen visar i någon mån hur utgångspunkterna och målen för uppgiften förhåller sig till verket
- den studerande är endast i någon mån kritisk, fördomsfri eller målmedveten i sökandet efter information och i de experiment som görs
- den studerande har försvarlig kännedom om bildkonst och annan visuell kultur
- den studerande utvärderar i ringa grad sina val, arbetets förtjänster och aspekter som kunde utvecklas.

3.4 Föremål och kriterier för bedömning av verket

FÖREMÅL FÖR BEDÖMNING AV VERKET

- verket i sin helhet
- användningen av uttrycksmedel, material och tekniker
- behandlingen av ämnet
- förhållandet mellan verket och ämnet.

KRITERIER FÖR BEDÖMNING AV VERKET

Kriterier för vitsordet 10 (utmärkt)

- verket utgör en effektfull och intressant helhet, som förmedlar en djup egen tolkning
- verket behandlar ämnet på ett fyndigt och originellt sätt
- de uttrycksmedel, material och tekniska lösningar som använts i verket stöder varandra på ett utmärkt sätt
- verket förmedlar det valda ämnet och de uppsatta målen på ett utmärkt sätt.

Kriterier för vitsordet 8 (god)

- verket utgör en intressant helhet, som förmedlar en egen tolkning
- uttrycksmedel, material och tekniska lösningar har använts rutinerat
- verket förmedlar det valda ämnet och de uppsatta målen på ett bra sätt.

Kriterier för vitsordet 6 (försvarlig)

- verket utgör en helhet, som förmedlar en delvis splittrad tolkning
- de uttrycksmedel, material och tekniska lösningar som använts i verket stöder i någon mån varandra
- verket förmedlar delvis det valda ämnet och de uppsatta målen.

3.5 Föremål och kriterier för helhetsbedömning av gymnasiediplomet

FÖREMÅL FÖR HELHETSBEDÖMNING AV GYMNASIEDIPLOMET

- sambandet mellan gymnasiediplomets innehåll och yttre
- det konstnärliga och visuella utförandet av gymnasiediplomet
- kännedom om bildkonst och annan visuell kultur
- självvärdering, processtänkande och lärande

KRITERIER FÖR HELHETSBEDÖMNING AV GYMNASIEDIPLOMET

Kriterier för vitsordet 10 (utmärkt)

- gymnasiediplomet som helhet berättar på ett utmärkt sätt om upphovsmannens syften
- gymnasiediplomet bildar en konstnärlig helhet, där innehåll och framställning stöder varandra på ett utmärkt sätt
- gymnasiediplomet ger prov på utmärkta kunskaper i bildkonst och annan visuell kultur
- den studerande kan göra en djupgående utvärdering av arbetsprocessen och verket utifrån sitt eget lärande.

Kriterier för vitsordet 8 (god)

- gymnasiediplomet som helhet berättar om upphovsmannens syften och utgångspunkter
- gymnasiediplomet vittnar om ett gott försök att fullfölja en konstnärlig och visuell helhet, där innehåll och framställning stöder varandra
- gymnasiediplomet ger prov på goda kunskaper i bildkonst och annan visuell kultur
- den studerande kan utvärdera arbetsprocessen och verket utifrån sitt eget lärande.

Kriterier för vitsordet 6 (försvarlig)

- gymnasiediplomet som helhet berättar delvis om upphovsmannens syften och utgångspunkter
- gymnasiediplomet är en delvis halvfärdig konstnärlig och visuell helhet, där innehåll och framställning i någon mån stöder varandra
- gymnasiediplomet ger prov på försvarliga kunskaper i bildkonst och annan visuell kultur
- den studerande utvärderar i någon mån arbetsprocessen och verket utifrån sitt eget lärande.

3.6 Betyg över gymnasiediplomet i bildkonst

Diplombetyget innehåller följande information om det avlagda gymnasiediplomet:

- betygets namn
- utbildningsanordnarens namn
- datum för tillståndet att ordna gymnasieutbildning som beviljats av undervisnings- och kulturministeriet

- läroanstaltens namn
- den studerandes namn och personbeteckning
- läroämne eller motsvarande, i vilket gymnasiediplomet avlagts
- vitsord
- antalet avlagda kurser i det läroämne som gymnasiediplomet gäller, inklusive gymnasie-
diplomkursen
- ort, datum när betyget utfärdats (samma datum som på avgångsbetyget från gymnasiet)
och rektors underskrift
- bedömningsskalan.

På framsidan av betyget över gymnasiediplomet i bildkonst antecknas följande uppgifter:

- delarna i gymnasiediplomet i bildkonst
- uppgiften för gymnasiediplomet i bildkonst
- en beskrivning av den studerandes gymnasiediplom i bildkonst
- kriterier för vitsorden 10 (utmärkt), 8 (god) och 6 (försvarlig) för gymnasiediplomet i bild-
konst.

Online
ISBN 978-952-13-6368-9
ISSN 1798-8888